

‘Groen onderwijs’ interessante neventak op praktijk bedrijven

Het onderwijs in Nederland verandert. Dit geldt ook voor het groen onderwijs: de Agrarische Onderwijs Centra (AOC - het middelbaar beroepsonderwijs) en de Agrarische Hogescholen. Onderwijsinstellingen zoeken steeds vaker naar mogelijkheden om leerlingen vaardigheden te laten opdoen in de beroepspraktijk. Daarvoor speurt het onderwijs vooral naar toekomstgerichte praktijkbedrijven met visie.

Adriaan Vernooij
(ASG – Animal Sciences Group van Wageningen UR)

Bedrijven in de agrarische sectoren denken volop mee over vernieuwing van het onderwijs en de ‘lessen’ zullen meer dan voorheen in de praktijk plaatsvinden.

Wat dit betekent voor de ondernemers die een steentje willen bijdragen aan het onderwijsprogramma is uitgewerkt in het project ‘Bedrijf als schakelplaats in de groene keten’.

De betreffende ondernemers hebben een belangrijke rol bij de competentie-ontwikkeling van de leerlingen. Dat betekent dat deze ondernemers ook nieuwe vaardigheden moeten aanleren. Binnen het project is onderzocht welke rol de praktijkbedrijven hebben in het groene onderwijs, en hoe deze rol versterkt kan worden.

Ontwikkelplan bedrijven

Bedrijven die meewerken aan het groene onderwijs, de zogenoemde schakelplaatsbedrijven,

moeten aan bepaalde eisen voldoen. Daarom bevatte het project een training van de deelnemende ondernemers. Veertig ondernemers uit vier sectoren (tuinbouw, akkerbouw, melkveehouderij en varkenshouderij) kregen een 10-daagse training waarin een bedrijfsontwikkelplan werd uitgewerkt. In dit plan worden ondernemer, bedrijf en omgeving tegen het licht gehouden. Het benoemt sterke en zwakke punten en formuleert doelstellingen en strategie die bij het bedrijf passen. Dit plan vormt de basis voor ontwikkelingsvragen die in het onderwijs als leervragen kunnen worden uitgezet.

De studenten bestuderen en beantwoorden deze vragen en geven advies aan de ondernemers. In de training werden ook onderwijsleerdoelen vertaald naar leersituaties op het praktijkbedrijf. De ondernemers volgden eveneens businessclasses om van het bedrijf een uitdagende leeromgeving te maken en de leerling de nodige

begeleiding te kunnen bieden. De businessclasses richtten zich onder meer op strategisch ondernemerschap, de uitvoering van een ondernemersscan, coaching en effectief beoordelen. Uiteraard sloten deze businessclasses aan op de behoeften van het specifieke bedrijf.

Wisselwerking ondernemer en student

Voor ondernemers is het aantrekkelijk om van hun bedrijf een schakelplaatsbedrijf te maken. De ondernemer wordt in zijn bedrijfs- en persoonlijke ontwikkeling ondersteund door professionals en krijgt gemakkelijker toegang tot onderzoek en kennis. De ondernemer gaat deel uitmaken van een netwerk waarin veel kennis wordt uitgewisseld. Daarbij werken studenten mee aan de ontwikkeling van het bedrijf.

Daartegenover staat dat de ondernemer helpt met het formuleren van praktijkvragen waar studenten aan kunnen werken, hij praktijkkennis overbrengt en studenten begeleidt en inspireert. Een financieel voordeel in de vorm van betaalde diensten was niet ingebouwd in dit project. Echter, het groen onderwijs kiest in toenemende mate voor de inbreng van praktijkbedrijven in lesprogramma's, wat in de toekomst zou kunnen leiden tot meer (financiële) mogelijkheden voor ondernemers.

De schakelplaatsbedrijven zijn in dit project vooral geworven onder de innovatieve ondernemers met een bedrijf in ontwikkeling, alsmede onder ondernemers met interesse in samenwerking met het onderwijs. Belangrijk is dat de ondernemers over vaardigheden beschikken als: reflecteren, feedback geven en studenten stimuleren. De ondernemer moet open staan voor nieuwe ideeën van de leerling, affiniteit hebben met het onderwijs en tijd en interesse hebben om leerlingen te begeleiden. Verder zal de ondernemer in samenwerking met de betrokken docenten een goede begeleiding van de leeractiviteiten op zijn bedrijf moeten kunnen verzorgen.

Aantrekkelijke bedrijfstak

Een bijdrage leveren aan het groene onderwijs kan worden gezien als een nieuwe activiteit die bij uitstek past op een toekomstgericht bedrijf.

TIENDAAGSE TRAINING

En dus niet op een bedrijf in afbouw. Voor de veehouderij staat het onderwijs als nieuwe bedrijfstak nog in de kinderschoenen. Het project Schakelplaats is uitgevoerd door AOC Citaverde in Limburg en AOC Terra in Drenthe en Groningen. Bedrijven die geïnteresseerd zijn in verder samenwerking met het onderwijs, kunnen contact opnemen met een AOC in hun regio.

Foto: ASG

Proeve van bekwaamheid

Het onderwijs vindt steeds meer buiten de schoolmuren plaats. Dat is op zich niet nieuw, stages zijn een bekend fenomeen. Leren in de praktijk vindt nu niet alleen meer plaats als stages voor het leren van technische vakvaardigheden, maar ook voor het aanleren van management- en ondernemersvaardigheden. Leerlingen op de AOC's moeten een proeve van bekwaamheid afleggen, waarbij zij onder meer moeten bewijzen dat zij zelfstandig een volledig bedrijf kunnen runnen. Daarnaast houden steeds meer scholen zich bezig met de praktijk van het ondernemerschap. Leerlingen adviseren bedrijven over vraagstukken van strategische bedrijfsontwikkeling. Dit zijn vragen uit de reële praktijk van de ondernemer, die van essentieel belang zijn voor de toekomstige ontwikkelstrategieën van het bedrijf.

Inbreng ondernemers zeer gewaardeerd

Alfred van den Akker, docent veehouderij AOC-Terra in Meppel, begeleider van ondernemers en leerlingen in het Schakelplaats:

“Wij hebben ondernemers geselecteerd met visie op de ontwikkeling van hun bedrijf en passie voor samenwerking met het onderwijs. Deze ondernemers zijn zeer betrokken gebleven gedurende het hele project en hun groep is inmiddels uitgebreid tot 16! Met hen en de Animal Sciences Group willen wij hun rol in het onderwijs verder uitbouwen. De inbreng van deze ondernemers uit de praktijk heeft een duidelijke meerwaarde voor de leerlingen en zij maken het leerproces efficiënter. Theorie en praktijk zijn in het onderwijs niet altijd op elkaar afgestemd, maar een opzet als dit ‘Schakelplaatsproject’ biedt daar veel meer mogelijkheden voor. Deze aanpak vraagt wel aanpassingen binnen de onderwijsorganisatie, maar de investeringen zijn zeker de moeite waard.”

Betere coaching en korte lijnen

Jan van Kempen, varkenshouder en fruitteler uit Leunen (L.), deelnemer aan het project ‘Bedrijf als schakelplaats in de groene keten’:

Van Kempen heeft al vaak stagiairs op zijn bedrijf en was daarom wel gewend aan het werken met leerlingen. In de loop van de cursus werd de meerwaarde van het project hem steeds duidelijker. “Enerzijds hielp de cursus om kritischer naar mijn bedrijf te kijken en anderzijds waren de coachingsaspecten nuttig voor het omgaan met het eigen personeel.” Door het beperkte aantal leerlingen varkenshouderij in Limburg zijn nog niet op alle Schakelplaatsbedrijven opdrachten door leerlingen uitgevoerd - ook nog niet bij Van Kempen. Hij hoopt wel op inzet van leerlingen met ingang van het komend schooljaar. Terugblikkend op de cursus vindt hij vooral de coachingsaspecten van groot belang. De leerlingen van 18 jaar van nu zijn anders dan de leerlingen van 20 jaar geleden. Verder waardeert hij het directe contact met de onderzoekers van Wageningen UR. Die staan dan wel verder af van het primaire bedrijf, maar de lijnen zijn een stuk korter geworden.

Ondernemers die studenten willen begeleiden op hun bedrijf volgden een tiendaagse training. In de training werd onder meer een bedrijfsontwikkelplan uitgewerkt.